

Regeringens proposition till Riksdagen med förslag till lagar om upphävande av lagen om kringföringshandel samt 3 § 22 punkten lagen angående rättighet att idka näring

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL

I denna proposition föreslås att lagen om kringföringshandel upphävs. Det föreslås också att 3 § 22 punkten lagen angående rättighet att idka näring skall upphävas till följd av att lagen om kringföringshandel upphävs.

Syftet med propositionen är att slopa förfarandet med tillstånd för kringföringshandel och de övriga begränsningarna enligt lagen om kringföringshandel.

Förordningen om kringföringshandel med husdjur, som utfärdats med stöd av lagen om kringföringshandel, föreslås förbli i kraft tills annorlunda stadgas.

Propositionen ansluter sig till avtalet om Europeiska ekonomiska samarbetsområdet (EES-avtalet).

De föreslagna lagarna avses träda i kraft vid ingången av 1995.

MOTIVERING

1. Inledning

Om idkande av näring i Finland stadgas i lagen angående rättighet att idka näring, nedan näringslagen. Enligt principen om näringsfrihet i 1 § näringslagen får de rättssubjekt som nämns i lagrummet idka laglig och med god sed förenlig näring på de villkor som stadgas i näringslagen. Näringsfriheten innefattar rätten att idka näring utan särskilt tillstånd av myndighet.

Inom vissa branscher som är förknippade med särskilda säkerhets-, hälso- eller ekonomiska risker har avsteg från principen om näringsfrihet gjorts. Om dessa s.k. reglementerade näringar stadgas i 3 § näringslagen och i särskilda lagar. Många av de reglementerade näringarna är tillståndspliktiga.

Om de olika formerna för kringföringshandel stadgades i näringslagen att gårdfarihandel, dvs. medförande av varor från gård till gård i

försäljningssyfte, skulle vara tillståndspliktig trots näringsfriheten. Idkandet av gårdfarihandel var tillåten endast på landet med tillstånd av länsstyrelsen. Orsaken till regleringen var de problem som kringresande gårdfarihandlare hade orsakat under seklets förra hälft. Med hjälp av tillståndsförfarandet ville man hindra asociala och kriminella element från att börja med gårdfarihandel. När det på 1920-talet konstaterades att för gårdfarihandeln olämpliga personer hade gett sig in i yrket ändrades näringslagen 1927 så, att länsstyrelserna fritt fick pröva beviljandet av tillstånd till gårdfarihandel. Dessutom sände handels- och industriministeriet 1938 ut till länsstyrelserna ett cirkulär med anvisningar, enligt vilka tillstånd till gårdfarihandel skulle beviljas bara sådana personer som på grund av sjukdom eller av någon annan orsak inte var kapabla att utföra annat förvärvsarbete. År 1941 stadgades i näringslagen att försäljningen av livsmedel från fordon,

som hade kommit att bli det viktigaste slaget av kringföringshandel, skulle bli tillståndspliktig.

2. Nuläge

2.1. Lagstiftning och praxis

Lagen om kringföringshandel (389/61) stiftades 1961. Enligt 1 § 1 mom. lagen om kringföringshandel avses med kringföringshandel minutförsäljning av medförda varor i förvärvssyfte.

I lagen om kringföringshandel ingår stadganden om bedrivande av gårdfarihandel, ambulera-nde butikshandel och ambulera-nde handel och om tillstånd till detta. Om bedrivande av annan tillståndspliktig kringföringshandel stadgas i 1 § 3 mom. lagen om kringföringshandel, och närmare föreskrifter om den ingår i handels- och industriministeriets beslut om kringföringshandel (199/62). Beslutet upptar också andra föreskrifter om tillämpning av lagen om kringföringshandel.

Enligt lagen om kringföringshandel kan tillstånd till gårdfarihandel beviljas för försäljning av kortvaror, tyg- och beklädnadsvaror, hushållsförnödenheter samt hantverks- och hemindustriprodukter, dock inte livsmedel. I 26 § förordningen om ädelmetallarbeten (292/77), som utfärdats med stöd av 3 § 19 punkten näringslagen, förbjuds dessutom försäljning av ädelmetallarbeten i gårdfarihandel.

Tillstånd till gårdfarihandel kan beviljas myndiga finska medborgare som är kända såsom redliga och ordentliga, råder över sig själva och sin egendom samt i övrigt är lämpade att idka gårdfarihandel och som på grund av kroppslyste, försvagad hälsa eller någon annan personlig orsak har svårt att förskaffa sig sin utkomst på annat sätt. Tillstånd till gårdfarihandel skall sökas hos länsmannen eller länsstyrelsen; behandlingen av gårdfarihandelsärenden överfördes på länsstyrelsen i samband med att lagen om upphävande av lagen om magistrat (1419/92) trädde i kraft den 1 december 1993. Tidigare var magistraten tillståndsmyndighet. Tillståndsmyndigheten skall inhämta utlåtanden i ärendet av socialnämnden och polisen. Tillstånd kan första gången beviljas för ett och därefter för högst tre år i sänder. Enligt 5 § 2 mom. lagen om

kringföringshandel kan gårdfarihandel förbjudas i kommunens ordningsstadga, vilket de flesta kommuner har gjort.

Idkandet av ambulera-nde butikshandel, dvs. butiks- bilsverksamhet, förutsätter att den som söker tillstånd idkar handel med varorna i fråga från ett fast försäljningsställe sedan gammalt, att han vill sälja också ur en bil som har inretts som ambulera-nde butik, att försäljningen sker på ett visst i förväg fastställt område och att idkandet av ambulera-nde butikshandel befinns vara behövt med hänsyn till den lokala befolkningen. Ambulera-nde butikshandel får inte idkas så, att den är till förfång för den allmänna samfärdseln eller ordningen, inte heller på kortare avstånd än en kilometer från en sådan fast butik i samma bransch som har funnits då tillståndet till ambulera-nde butikshandel beviljades, såvida inte samtycke därtill erhålls av den fasta butikens ägare. Om det kan anses att en fast butik som är belägen i ett mycket glest bebyggt område tillgodoser ortsbefolkningens behov i tillräcklig utsträckning har tillståndsmyndigheten rätt att fastställa avståndet till den fasta butiken till en längre sträcka än en kilometer.

Tillstånd till ambulera-nde butikshandel kan beviljas för försäljning av livsmedel och hushållsförnödenheter, tobaksfabrikat samt andra bruks- och konsumtionsnyttigheter, mellanöl samt i fullständiga fabriksförpackningar embal-lerade varor som är avsedda för saluförande på beställning. Tillstånd kan beviljas såväl enskilda näringsidkare som sammanslutningar. Utlänningar kan inte beviljas tillstånd. Tillståndet beviljas i regel för fem år. Tillståndsmyndighet är den länsstyrelse inom vars område näringsverksamheten bedrivs. Länsstyrelsen skall inhämta utlåtanden om tillståndsansökan av polisen och kommunstyrelsen samt annan utredning som den anser behövt.

Med ambulera-nde handel avses minutförsäljning av medförda, i hemlandet tillverkade produkter av hemslöjd, hantverk och därmed jämförbar småindustri. Livsmedel får inte säljas i ambulera-nde handel. Tillstånd att idka ambulera-nde handel kan beviljas tillverkaren av dessa produkter, en sammanslutning av tillverkare eller en av tillverkaren eller en sammanslutning av tillverkare godkänd förmedlare. Ett ytterligare villkor är att tillståndet behövs för tillverkaren eller hans arbetstagares utkomst. Tillståndet skall sökas hos den länsstyrelse inom vars område produkterna tillver-

kas. Tillståndsmyndigheten skall inhämta utlåtanden av polisen och kommunstyrelsen. Tillstånd kan beviljas för högst fem år i sänder. Med stöd av tillståndet får ambulerande handel idkas i hela landet.

Polismyndigheten kan bevilja tillstånd till tillfällig ambulerande handel för visst tillfälle eller annars för viss tid om högst sex månader, när den sökande är en finsk medborgare som är känd såsom redlig och ordentlig eller en finsk sammanslutning. I sin ordningsstadga kan kommunen dessutom inta närmare bestämmelser om tillfällig ambulerande handel.

Närmare föreskrifter om annan kringföringshandel enligt 1 § 3 mom. lagen om kringföringshandel ingår i handels- och industriministeriets beslut om kringföringshandel. Enligt beslutets 1 § kan tillstånd beviljas för försäljning av hushållsmaskiner, radio- och televisionapparater samt andra därmed jämförliga varor. Tillståndsmyndighet är den länsstyrelse inom vars område näringen kommer att bedrivas. Tillstånd kan beviljas för högst fem år i sänder. Länsstyrelsen inhämtar polisens utlåtande om ansökan och annan behövlig utredning.

Stadgandena i lagen om kringföringshandel gäller inte sådana idkare av hemslöjd som avses i 14 § näringslagen. I lagrummet ges allmogen och innehavarna av lägenheter på landet rätt att utan särskild anmälan själva eller genom andra såväl i stad som på landet saluhålla allt som erhålls från deras lägenheter eller vad de eller deras husfolk tillverkar genom hemslöjd. Fisk samt växt- och trädgårdsprodukter får i köpingar transporteras till försäljning med tillstånd av polisen, såvida det inte är fråga om nämnda rätt som tillkommer allmogen. Stadganden om kringföringshandel med husdjur och om det därtill hörande tillståndsförfarandet finns i förordningen om kringföringshandel med husdjur (280/68). Om handel med och förmedling av ungar av fjäderfä i form av kringföringshandel stadgas i lagen om fjäderfäavel samt kläckning och uppfödning av fjäderfä (302/77). Lagen om kringföringshandel tillämpas inte på handel med plantmaterial för trädgårdsväxter, om vilken stadgas i lagen om plantmaterial (663/91). I regeringens proposition med förslag till lag om plantmaterial föreslås att en lag om plantmaterial stiftas (RP 169/1994 rd). Den föreslagna lagen skulle upphäva lagen om plantmaterial som givits 1991. Lagen om kringföringshandel gäller inte utsä-

deshandel, om vilken stadgas i lagen om handel med utsäde (233/93), inte heller handel med skogsodlingsmaterial enligt lagen om handel med skogsodlingsmaterial (684/79).

Lagen om kringföringshandel tillämpas inte på marknads-, torg- eller kioskhandel. Bestämmelser om marknads- och torghandel har intagits i kommunernas ordningsstadgor. Om kioskhandel stadgas i förordningen om kiosk- och därmed jämförlig handel samt automathandel (436/69). På försäljning från livsmedelskiosk tillämpas 4 kap. hälsovårdsförordningen, särskilt i fråga om varusortimentet 53 § och 55 §. På torgförsäljning och annan utomhusförsäljning tillämpas likaså 4 kap. hälsovårdsförordningen, vad gäller sortimentet särskilt 57 §. Om servering från serveringskärra eller annan flyttbar försäljningsanordning stadgas i 56 § hälsovårdsförordningen.

Enligt länsstyrelsernas tillståndsregister fanns det 1993 i hela landet 1193 tillstånd som beviljats med stöd av lagen om kringföringshandel. Av dem gällde 234 stycken butiksbilar. År 1992 beviljades sammanlagt 370 tillstånd, av vilka 54 gällde butiksbilar. År 1992 avlog länsstyrelserna sammanlagt 34 ansökningar. Regionalt sett har mest tillstånd beviljats i Vasa län, där närmare 400 tillstånd är i kraft. Man bör beakta att antalet verksamma företagare är mindre än statistiken ger vid handen. Det är vanligt att länsstyrelsen inte får kännedom om att verksamheten upphör, vilket innebär att registret i praktiken inte är helt exakt.

2.2. Bedömning av nuläget

Under de senaste åren har man i syfte att främja den ekonomiska konkurrensen börjat gallra bland de tillståndsförfaranden som begränsar näringsverksamheten och konkurrensen. I statsrådets principbeslut om åtgärder för förnyande av centralförvaltningen och regionalförvaltningen av år 1993 konstateras det att de administrativa tillstånd som styr näringsverksamheten och begränsar konkurrensen slopas med undantag för tillstånd som definieras särskilt. Med anledning av principbeslutet kan det inte längre anses befogat att kringföringshandeln fortsätter att vara tillståndspliktig.

Tillståndssystemet kan inte i sig förhindra negativa fenomen i anslutning till kringföringshandeln. I samband med att tillståndsregleringen slopas är det med tanke på konsu-

menternas trygghet viktigt att speciallagstiftning numera gör det möjligt att säkerställa konsumenternas rättigheter i sådana fall då produkter som säljs i kringföringshandel kan äventyra konsumenternas hälsa eller ekonomiska trygghet. Genom det förfarande som stadgas i produktsäkerhetslagen (914/86) skyddas konsumenterna mot risker för hälsa och egendom som orsakas av konsumtionsvaror. I hälsoskyddslagen (763/94), som träder i kraft vid ingången av 1995 och som upphäver hälsovårdslagen (469/65), stadgas bl.a. om anmälan som gäller försäljning av livsmedel från en flyttbar kiosk, försäljningsvagn eller annan flyttbar anläggning. Närmare stadganden om detta utfärdas genom förordning. Det tillståndssystem som ingått i hälsovårdslagen utgår, så lagen om kringföringshandel skulle redan av den anledningen stå i strid med den lagstiftning som träder i kraft vid ingången av 1995. Gällande livsmedelslag (526/41) och livsmedelsförordning (408/52) samt flera specialförordningar som har utfärdats med stöd av lagen skyddar konsumenterna mot sådana hälso- och ekonomiska risker som föranleds av livsmedelsförsäljningen och mot ekonomiska förluster som beror på felaktiga och bristfälliga påskrifter. Avsikten är att också totalreformen av livsmedelslagstiftningen skall träda i kraft vid ingången av 1995.

När det tillståndsförfarande som hänförs sig till kringföringshandeln slopas är det med tanke på konsumenternas trygghet viktigt att försäljningsbegränsningar för sådana produkter som inte lämpar sig för kringföringshandel ingår i de författningar som gäller respektive område. Om t.ex. försäljningen av farliga kemikalier stadgas i kemikalielagen (744/89) och i förordningen om minutförsäljning av farliga kemikalier (676/93), och om försäljning av explosiva ämnen stadgas i lagen om explosionsfarliga ämnen (263/53) och i förordningen om explosiva varor (473/93).

Stadgandena om gårdfarihandel i lagen om kringföringshandel, vilka återspeglar de synsätt som var rådande under seklets förra hälft, har föräldrarnas i och med att samhället utvecklats. Till följd av den förbättrade sociala tryggheten har tillståndet till gårdfarihandel, som närmast beviljats invalider för tryggande av deras utkomst, mist sin ursprungliga betydelse. Å andra sidan är det möjligt att slopandet av tillståndsplikten ökar förekomsten av sådan verksamhet som har drag av gårdfarihandel.

Den goda tillgången på varor i fasta butiker är dock ägnad att dämpa handeln med medförda konsumtionsvaror. Kommunen har dessutom enligt 10 § kommunallagen (953/76) rätt att i sin ordningsstadga ta in närmare bestämmelser för främjande av allmän ordning och säkerhet. Begränsningar beträffande sådan handel som sker från dörr till dörr kan alltså utfärdas vid behov för att den allmänna ordningen och hemfriden skall tryggas.

Den ambulerande butikshandeln har på sin tid haft stor betydelse för tryggandet av butikstjänsterna i områden med glesbebyggelse. När antalet livsmedelsbutiker och diversehandlar minskade i glesbygden på 1960-talet blev den service som butiksbilarna erbjöd viktigare för konsumenterna utanför tätbebyggelsen. Toppen nåddes 1970, då det fanns 1228 butiksbilar. Sedan dess har de minskat kraftigt i antal. År 1981 fanns det 607 butiksbilar i hela landet och 1993 bara 238 stycken.

Lagen om finansieringsstöd för detaljhandeln i glesbygden (1086/74) tillämpades fram till utgången av 1993. Råntestöds-krediter och investeringsbidrag beviljades inte längre 1993. Verksamhetsstöd för butiker och butiksbilar samt varutransportstöd beviljades inte längre 1993. Enligt lagen om företagsstöd (1136/93) och det beslut av statsrådet (1689/93) som gäller företagsstöd och som har fattats med stöd av den beviljas investeringsstöd för utvecklingsområde, småföretagsstöd samt utvecklingsstöd för små och medelstora företag. Lagen om företagsstöd möjliggör dock stöd för butiksbilsverksamhet, om detta anses vara behövligt med tanke på lagens syfte.

Det finns inte längre någon grund för att bibehålla tillståndsplikten för ambulerande butikshandel. Enligt 34 § hälsoskyddslagen betraktas i tillämpliga delar också fordon och anordningar för livsmedelsförsäljning som livsmedelslokaler. Enligt 13 § hälsoskyddslagen skall en skriftlig anmälan om anläggande, ibruktagande och väsentlig ändring av livsmedelslokaler göras till den kommunala hälsoskyddsmyndigheten. Genom detta säkerställs den kommunala hälsoskyddsmyndighetens möjligheter att övervaka försäljningen av livsmedel från butiksbilar.

För tryggande av verksamhetsbetingelserna för fasta butiker stadgas i lagen om kringföringshandel att butiksbilsverksamhet inte får idkas på kortare avstånd än en kilometer från en fast butik i samma bransch, om inte den

fasta butikens ägare har gett sitt samtycke. I samband med att tillståndsförfarandet luckras upp kommer avståndet mellan fasta butiker och hållplatser för butiksbilar inte att regleras längre. Detta kan medföra lindriga olägenheter för en del fasta butiker. Totaleffekten anses dock vara att sloandet av tillståndssystemet främjar konkurrensen.

Genom ambulerande handel är det tillåtet att sälja i hemlandet tillverkade produkter av hemslöjd, hantverk och därmed jämförbar småindustri. Avsikten med stadgandet var att trygga den form av kringföringshandel som idkas i vissa delar av Finland, särskilt i kommunerna i södra Österbotten, där det säljs småindustriprodukter såsom möbler, regnvattenrännor, stegar, spjälgardiner, tyger och mattor.

I takt med att handeln liberaliserats och internationaliserats har stadgandena om ambulerande handel vållat många problem. För tillståndsmyndigheten har ett problem i samband med ansökningsförfarandet bestått i att utreda varans ursprung. Tolkningsvårigheter har också uppstått när näringsidkare har ämnat idka försäljning av medförda varor i lokaler som de har hyrt för en eller två dagar på olika orter. Högsta förvaltningsdomstolen har i sina beslut funnit att sådana försäljningslokaler som har hyrts för kort tid inte är fasta försäljningsställen (HFD 1985 II 115 och HFD 1986 II 109). Stadgandena om ambulerande handel gäller därmed t.ex. sådan verksamhet där tyger som tillverkats av ett finskt småföretag säljs genom att en föreningslokal hyrs för en eller ett par dagar, men de gäller inte motsvarande försäljning av tyger som ett finskt storföretag har tillverkat. Detta slag av försäljningsverksamhet måste betraktas som i 1 § 3 mom. lagen om kringföringshandel avsedd annan kringföringshandel, om vilken föreskrivs närmare i handels- och industriministeriets beslut om kringföringshandel. Tyger nämns dock inte bland varorna i 1 § 2 mom. handels- och industriministeriets beslut. I sitt beslut har högsta förvaltningsdomstolen dock funnit att länsstyrelsen med stöd av 1 § 3 mom. lagen om kringföringshandel på grundval av den fria prövningsrätt som enligt lagrummet tillkommer den har rätt att bevilja tillstånd till sådan kringföringshandel som avses i lagrummet, och att föreskrifterna i 1 § handels- och industriministeriets beslut om kringföringshandel inte utgör något rättsligt hinder för beviljande av

tillstånd (HFD 1986 II 109). Till följd av de tolkningsvårigheter som gäller ambulerande handel och annan kringföringshandel går det inte längre att finna grunder för tillståndsplikten.

I 6 kap. konsumentskyddslagen ingår stadganden om hemförsäljning. Vid hemförsäljning är det från konsumentens synpunkt centralt att konsumentskyddslagens stadganden om hemförsäljning följs och att konsumenten har tillfälle att göra en reklamation, om produkten är behäftad med något fel. Enligt 6 kap. 2 § konsumentskyddslagen skall näringsidkaren vid hemförsäljning överlämna till konsumenten en hemförsäljningshandling, som skall dateras och av vilken skall framgå näringsidkarens namn och adress, konsumtionsnyttigheten, dess pris och övriga avtalsvillkor. I hemförsäljningshandlingen skall också ingå ett omnämmande av konsumentens rättigheter, såsom rätten att häva köp, samt anvisningar för utövningen av rättigheterna. Uppsätlig underlåtelse att överlämna hemförsäljningshandlingen är straffbar enligt konsumentskyddslagen.

I praktiken iakttas stadgandena om hemförsäljning mycket väl. Sloandet av tillståndsförfarandet för kringföringshandel kan något öka antalet fall där stadgandena om hemförsäljning överträds. På grund av verksamhetens art är det oftast svårare att anträffa säljaren än då motsvarande produkter köps i en fast butik, men tillståndsförfarandet garanterar inte i sig att stadgandena om hemförsäljning följs. Å andra sidan har överträdelser uppenbarligen inte påträffats vid övervakningen av kringföringshandeln, eftersom få tillstånd har återkallats.

Enligt artikel 4 i avtalet om Europeiska ekonomiska samarbetsområdet (EES-avtalet) är diskriminering på grund av nationalitet förbjuden. Enligt artikel 31 skall medborgare i en EG-medlemsstat eller en EFTA-stat fritt få etablera sig på vilken som helst av dessa staters territorium och bilda företag på de villkor som etableringslandets lagstiftning föreskriver för egna medborgare.

Artikel 31 i EES-avtalet motsvarar artikel 52 i fördraget om upprättandet av Europeiska gemenskapen (Romfördraget). De stadganden i lagen om kringföringshandel som förbjuder utlänningar att idka gårdfarihandel, ambulerande butikshandel och tillfällig ambulerande handel överensstämmer inte med artikel 31 i EES-avtalet eller med rådets direktiv

75/369/EEG om åtgärder för att främja den faktiska etableringsfriheten och friheten att tillhandahålla tjänster som handelsresande och hemförsäljare, särskilt övergångsåtgärder för dessa former av verksamhet. Syftet med direktivet som ingår i EES-avtalet är att eliminera diskriminering som grundar sig på nationalitet, inte bara vid kringföringshandel utan också vid annan ekonomisk verksamhet som baserar sig på kringresande.

3. Föreslagna ändringar

Propositionen syftar till att avskaffa tillståndsförfarandet för kringföringshandeln. Avskaffandet av tillståndssystemet främjar den fria konkurrensen och marknadens funktion. Efter hand som kringföringshandeln och den därmed sammanhörande näringsverksamheten har utvecklats och antagit nya former har ett stort antal tolkningssvårigheter uppstått vid lagtillämpningen. Tillståndsmyndigheterna och i sista hand högsta förvaltningsdomstolen har varit tvungna att ta ställning till problemen. Det är inte längre möjligt att betrakta tillståndsförfarandet som ett effektivt sätt att nå de mål som på sin tid angavs för det. De föräldrade och till en del oklara stadgandena om kringföringshandel begränsar näringsverksamheten, men är inte till stor nytta för det allmänna intresset när det gäller övervakning av näringsverksamheten. De nackdelar som hänför sig till kringföringshandeln kan förhindras med hjälp av konsumentskyddsstadgandena samt hälsoskydds- och livsmedelslagstiftningen. Kommunen har med stöd av 10 § kommunallagen rätt att för främjande av allmän ordning och säkerhet inta närmare bestämmelser i sin ordningsstadga om olika former för kringföringshandel, t.ex. gårdfarihandel eller ambulerande handel.

I denna proposition föreslås att lagen om kringföringshandel upphävs. Till följd av upphävandet avskaffas de tillståndsförfaranden som gäller gårdfarihandel, ambulerande butikshandel och ambulerande handel samt annan kringföringshandel; om det sistnämnda förfarandet föreskrivs närmare i handels- och industriministeriets beslut om kringföringshandel.

Enligt förslaget skall förordningen om kringföringshandel med husdjur dock förbli i kraft,

tills något annat stadgas med stöd av djurskyddslagen (91/71).

Till följd av att lagen om kringföringshandel upphävs föreslås det att 3 § 22 punkten lagen angående rättighet att idka näring upphävs. Lagrummet gäller gårdfarihandel, ambulerande butikshandel och ambulerande handel samt annan kringföringshandel. Av upphävandet av lagen om kringföringshandel följer att stadgandet blir obehövligt.

4. Propositionens verkningar

Slopandet av tillståndsförfarandet för kringföringshandel minskar antalet ärenden som behandlas av myndigheterna. De tillståndsansökningar som gäller kringföringshandel och som länsstyrelsen, länsmannen och polisen behandlar utgår. Också de utlåtanden som olika myndigheter ger och högsta förvaltningsdomstolens beslut i besvärärenden som gäller idkande av kringföringshandel utgår.

Propositionen har inga betydande verkningar i fråga om organisationen eller ekonomin. Avskaffandet av tillstånden till kringföringshandel minskar inkomsterna för offentligrättsliga prestationer något, men de ekonomiska totaleffekterna är positiva, eftersom behandlingskosten som är ännu större sparas in.

5. Beredningen av propositionen

Handels- och industriministeriet tillsatte den 19 oktober 1988 en arbetsgrupp som fick i uppdrag att utreda om det i de normer som reglerar de i 3 § lagen angående rättighet att idka näring nämnda reglementerade näringarna, till den del normerna ingår i handels- och industriministeriets behörighetsområde, finns sådana stadganden eller institut som i onödan begränsar idkandet av näringen i fråga. Arbetsgruppen blev klar med sin promemoria (näringsarbetsgruppens promemoria 1989) den 7 juni 1989. Enligt arbetsgruppen är författningarna om kringföringshandel föräldrade och onödiga. Arbetsgruppen föreslog att lagen om kringföringshandel skulle upphävas.

Den 7 november 1989 tillsatte handels- och industriministeriet en arbetsgrupp som fick i uppdrag att utgående från näringsarbetsgruppens promemoria utarbeta förslag till ändring, revidering eller upphävande av vissa närings-

författningar inom ministeriets förvaltningsområde. Arbetsgruppen skulle särskilt beakta slopandet av konkurrensbegränsande stadganden. Arbetsgruppens promemoria om kringföringshandeln (rapporter från handels- och industriministeriets arbetsgrupper och kommissioner 1/1994) färdigställdes den 23 december 1993. Arbetsgruppen föreslog att lagen om kringföringshandel skulle upphävas och att det nuvarande tillståndssystemet skulle slopas till följd härav.

På förslag av arbetsgruppen begärdes utlåtande av justitieministeriet, inrikesministeriet, jord- och skogsbruksministeriet, social- och hälsovårdsministeriet, finansministeriet, länsstyrelserna, konsumentverket, konsumentombudsmannen, konkurrensverket, Finlands Kommunförbund, Handels Centralförbund, Företagarnas Centralförbund i Finland, föreningen Luvanvaraiset Kiertokauppiat ry och Handelsbranschens fackförbund. Förbundet Suomen Suoramarkkinointiliitto gav också ett utlåtande. Justitieministeriet gav inget utlåtande.

De som gav utlåtanden var i regel positivt inställda till arbetsgruppens förslag. Största delen av dem understödde upphävandet av lagen om kringföringshandel och avskaffandet av tillståndssystemet. Många förenade sig med arbetsgruppens synsätt, enligt vilket konsumentskyddsstadgandena och övriga specialstadganden numera tryggar konsumenternas ställning bättre än de föräldrade stadgandena om kringföringshandel.

Två av dem som gav utlåtande ville bibehålla tillståndsförfarandet för kringföringshandel,

närmast med motiveringen att det på så sätt är möjligt att hindra kriminella från att börja idka kringföringshandel.

Propositionen har beretts som tjänsteuppdrag vid handels- och industriministeriet. Grundvalen för propositionen är den ovan nämnda promemorian om kringföringshandel och utlåtandena om den.

6. Andra omständigheter som inverkat på propositionens innehåll

Propositionen ansluter sig till EES-avtalet. Genom lagen om ändring av lagen angående rättighet att idka näring (228/93) slopades i näringslagen de restriktioner beträffande idkandet av näring som gällde nationalitet. Till följd av upphävandet av lagen om kringföringshandel utgår samtidigt också de begränsningar som gäller utlänningars rätt att idka vissa slag av kringföringshandel. Av upphävandet följer att också den näringsverksamhet som bedrivs i form av kringföringshandel anpassas till EG:s lagstiftning med stöd av EES-avtalet i fråga om rättigheten att idka näring.

7. Ikraftträdande

Lagarna föreslås träda i kraft den 1 januari 1995.

Med stöd av vad som anförts ovan föreläggs Riksdagen följande lagförslag:

1.

L a g
om upphävande av lagen om kringföringshandel

I enlighet med riksdagens beslut stadgas:

<p style="text-align: center;">1 §</p> <p>Härmed upphävs lagen den 8 juli 1961 om kringföringshandel (389/61) jämte ändringar.</p> <p>Förordningen den 10 maj 1968 om kringföringshandel med husdjur (280/68), som ut-</p>	<p style="text-align: right;">färdats med stöd av den upphävda lagen, förblir dock i kraft tills annorlunda stadgas.</p> <p style="text-align: right;">2 §</p> <p style="text-align: right;">Denna lag träder i kraft den</p>
	199 .

2.

L a g
om upphävande av 3 § 22 punkten lagen angående rättighet att idka näring

I enlighet med riksdagens beslut stadgas:

<p style="text-align: center;">1 §</p> <p>Härmed upphävs 3 § 22 punkten lagen den 27 september 1919 angående rättighet att idka näring, sådant detta lagrum lyder i lag av den 8 juli 1961 (388/61).</p>	<p style="text-align: right;">2 §</p> <p style="text-align: right;">Denna lag träder i kraft den</p>
	199 .

Helsingfors den 28 november 1994

Republikens President
MARTTI AHTISAARI

Minister Ole Norrback